

Cohen Stuart was reeds aan een concept voor een brief aan De Groot begonnen, maar hij had dat door alle drukte in de vergaderingen van de 4° en 's morgens de 5° niet op tijd klaar gekregen. Opsteller van de brief werd nu een ander comité-lid, de confessionneel L. Tinholt, die de zaak scherper stelde dan Stuart had willen doen.⁴³

De Groot werd nu in de brief van het comité niet alleen verantwoordelijk gesteld voor zijn stuk in de *Kerkelijke Courant*, maar ook gevraagd naar zijn belijdenis en gewezen op het verleden van zijn richting. Wat moest men antwoorden aan een vereniging die de Zoon erkende en aanbad als God; kon er wel gemeenschap zijn met hen 'die, krachtens hunne beginselen, in die aanbidding ... eene afgodische daad moeten zien?' Was het woord 'bloedtheologie' niet door De Groots geestverwanten gebruikt, en had hij die aanduiding ooit in het openbaar gewraakt? Men waardeerde het dat hij zich in de laatste jaren steeds meer had doen gelden als een 'moedig handhaver' van het *bovennatuurlijk karakter* van het christendom, van de *historische feiten* in de Evangelieën, van het *wettige gezag* der Schrift, maar nu moest hij ook in het dogmatische kleur bekennen. 'Want de Alliantie, vergeten wij 't niet, is 'orthodox-confessionneel', in zóó verre zij ... instemming verlangt met de hoofdzaken, waarin de confessiën overeenstemmen.' 'Vurig' verlangde het comité De Groot in de kring te hebben, maar dan wilde het wel 'een zoodanig antwoord ... ontvangen, dat deszelfs publiekmaking allen overtuige van ons goed recht op dat verkeer'; het zou 'in niets' mogen gelijken op 'eene poging ... het *onvereenigbare* te *vereenigen*'.⁴⁴

Bovenop dit schrijven van 5 april kreeg De Groot nog een brief, d.d. 14 april, van de secretaris van de 4° sectie. Vanwege 'den moeilijken toestand, waarin ons Vaderland zich tegenwoordig (ten opzichte van alle godsdienstige of met godsdienst zamenhangende kwestieën) bevindt', had het sectiebestuur besloten dat naast de buitenlandse gasten alleen de eigen bestuursleden zouden spreken.⁴⁵ Concreet betekende dit dat De Groot en Van Toorenenbergen afvielen; zij waren naast het bestuurslid W. van Oosterwijk Bruyn, die over

blijkt uit een brief van L.J. van Rhijn aan Groen, 2-4-1866: 'Heldring en Stuart hebben ... stellig gefaald door Hofstede de Groot uit te noodigen'; G. Groen van Prinsterer, *Schriftelijke nalatenschap*. Briefwisseling III (1848-1866), bew. door H.J. Smit, 's-Gravenhage 1949, 787.

43. *Aan*, 15v. Het concept van Stuart bevindt zich in het bovengenoemde (noot 34) album. Op 11 april schreef Stuart een particuliere brief aan P. Hofstede de Groot, waarin hij op zijn wijze de hoogleraar op de noodzaak van een 'verklaring' wees. Tinholt was blijkens de *Verslagen* (zie noot 16) lid van de Confessionnele Vereniging; de comité-leden O. baron van Wassenaer Catwijck, jhr. E. van Weede van Dijkveld en jhr. J.W. van Loon waren dit eveneens. De andere leden van het comité waren: M. Cohen Stuart, F.H. Gagnebin en G.J. Vinke. D. Chantepie de la Saussaye was toen waarschijnlijk al geen lid meer; *Evangelische Alliantie*. Verslag van de vijfde algemeene vergadering, gehouden te Amsterdam, 18-27 Augustus 1867. Uitgegeven ... door M. Cohen Stuart, Rotterdam 1867-1868, V; vgl. onder, noot 53.

44. *Iets*, 14-18. De laatste cursivering is van Hofstede de Groot, zoals blijkt door vergelijking met de weergave van de brief in *Berichten* V, 19-24 (daar is, anders dan bij Hofstede de Groot, 'bloedtheologie' onderstreept).

45. *Iets*, 20. Volgens Stuart was dit een eigen initiatief van het sectiebestuur; M. Cohen Stuart aan C.P. Hofstede de Groot, 25-5-1866; Archief Hofstede de Groot 16.